

АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ЯК ПРАВОВА ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ФУНКЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Стаття присвячена обґрунтуванню ідеї про те, що адміністративно-господарське право є основою формування та реалізації економічної функції Української держави. Окремо досліджується внутрішня будова цієї галузі Особливого адміністративного права задля виокремлення нових правових утворень у його межах.

Під час проведення дослідження було застосовано загальнонаукові та спеціально-юридичні прийоми та методи наукового пізнання. Історичний метод пізнання було використано у разі дослідження історії становлення поглядів щодо поділу права на публічне та приватне. Формально-логічний метод було застосовано у класифікації критеріїв поділу права на публічне та приватне. Системно-функціональний метод було використано у дослідженні природи системи права та структури адміністративного права як галузі права. Порівняльний метод було застосовано для з'ясування підходів до розуміння системи адміністративного права в Україні та Німеччині.

Використання названих методів наукового пізнання дозволило: констатувати наявність загальновизнаної у світі теорії поділу права на публічне та приватне; обґрунтувати необхідність неухильного дотримання цієї теорії поділу права у разі виокремлення правових утворень у межах цих підсистем права (галузей права, підгалузей права та правових інститутів); наголосити на необхідності приведення системи адміністративного права у відповідність до європейських аналогів, які передбачають неодмінний її поділ на Загальне та Особливе адміністративне право; виокремити у межах Особливого адміністративного права нові галузі права, зважаючи на функціональні напрями діяльності публічної адміністрації та адміністративно-правове забезпечення прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування.

Проведене дослідження дозволило зробити висновок про те, що формування та реалізація економічної функції Української держави забезпечується адміністративно-господарським правом.

Виокремлення цієї галузі Особливого адміністративного права є логічним наслідком:

- а) застосування теорії поділу права на публічне та приватне до правовідносин, які виникають з приводу формування та реалізації економічної функції Української держави;*
- б) ґрунтовного реформування системи адміністративного права України, яке передбачає виокремлення в межах Особливого адміністративного права нових галузей права;*
- в) наближення України до європейського адміністративного простору, що передбачає приведення національної системи права у відповідність до правової системи ЄС.*

Адміністративно-господарське право, як і будь-яка галузь права, складається з дрібніших правових утворень, які сформувалися у її межах. Ми пропонуємо розширити перелік інститутів адміністративно-господарського права за рахунок нових інститутів: а) інституту прогнозування та планування економічного розвитку України; б) інституту захисту прав суб'єктів господарювання та споживачів; в) інституту державного сприяння торгово-промисловим палатам; г) інституту управління господарською діяльністю у державному секторі економіки.

Ключові слова: економічна функція держави, критерії поділу системи права, адміністративне право, Загальне адміністративне право, Особливе адміністративне право, правові інститути.

Жанна Бернацька,
аспірантка кафедри
службового та медичного
права
Інституту права
Київського національного
університету
імені Тараса Шевченка
orcid.org/0000-0002-4460-8902
j.o.kornilova@ukr.net

1. Вступ

Взаємодія Української держави та її економічної системи здійснюється у межах реалізації економічної функції. Саме через неї держава здійснює вплив на економічну систему України, забезпечує її стабільність та сталий розвиток. Досить влучно сутність такої взаємодії сформулював у своїх дослідженнях Р. Штобер (Stober, 2011). Так, учений зазначає: «Жодна держава не відмовляється від управління економікою. Такий підхід відображає відповідальність держави за розвиток економіки та одночасно вказує на значення економічної функції серед основних завдань, які вирішуються державою та правом» (Stober, 2011).

Звичайно, вплив держави на економічну систему не може здійснюватися у позаправових формах. Адже, згідно із ч. 2 ст. 19 Конституції України, всі органи державної влади та їх посадові особи діють на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (Part 2 of Article 19 of the Constitution of Ukraine). Таким чином, існує система правових норм, яка регулює взаємодію держави та економічної системи України, взаємини держави та розгалуженої системи суб'єктів господарювання. На наш погляд, необхідно з'ясувати місце цих норм у системі права України та правових утворень, які вони формують.

Під час проведення дослідження нами була використана фахова література, у якій досліджено: а) систему адміністративного права України як фундаментальної галузі публічного права; б) систему Загального та Особливого адміністративного права; в) адміністративно-господарське право як галузь Особливого адміністративного права.

Метою статті є обґрунтування тези про те, що адміністративно-господарське право є основою формування та реалізації економічної функції Української держави. Крім того, у межах цього дослідження ми пропонуємо з'ясувати внутрішню будову цієї галузі Особливого адміністративного права.

2. Публічне та приватне право

Досягнення визначеної мети дослідження передбачає занурення у теоретичні положення про будову системи права загалом та адміністративного права зокрема.

«Відправною точкою» нашого дослідження є загальновизнана теза про те, що право є системним явищем. Право – це не синергетична сукупність правил поведінки, а саме система норм права. Про це говорить більшість дисертацій, підручників, навчальних посібників та наукових статей, присвячених пізнанню природи права (наприклад, Skakun, 2001; Kotyuk, 2005; Krestovska, Matvuyeva 2008). Тому у теорії права вироблена спеціальна категорія, якою є «система права», що покликана акцентувати увагу саме на системній природі такого соціального феномена, як право. Саме системність права пояснює логіку подальшої диференціації його норм на підсистеми права, галузі права, підгалузі та правові інститути.

Наступною визначальною ідеєю, яка лежить в основі побудови системи права, є його поділ на дві підсистеми: а) підсистему публічного права та б) підсистему приватного права. Ця ідея є загальновизнаною у світі. Інакше кажучи, більшість країн світу визнає поділ права на публічне та приватне. Засновником такого поділу системи права був давньоримський юрист Доміцій Ульпіан. Саме він заклав основу *Interessentheorie* (теорії інтересу) як критерію для поділу системи права (Tschannen, Zimmerli, 2005). Саме ця теорія була історично першим критерієм розмежування публічного та приватного права. Згодом вона була доповнена іншими теоріями, такими як: *Subordinationstheorie* (теорією підпорядкування); *Modale Theorie* (модальною теорією); *Modifizierte Subjektstheorie* (модифікованою теорією суб'єктів) (Tschannen, Zimmerli, 2005). Ці теорії визначили додаткові критерії розмежування публічного та приватного права. Як зазначають швейцарські колеги, усі ці теорії використовуються комплексно у визначенні природи правовідносин, які регулюються нормами права (Tschannen, Zimmerli, 2005). При цьому очевидним є напрям спрямування зусиль європейської юридичної науки – неухильне дотримання поділу права на публічне та приватне, недопущення «змішування» норм публічного та приватного права у межах правових утворень.

Безперечно, розмежування публічного та приватного права має на меті не тільки суто теоретичні цілі. Воно орієнтоване також на правозастосовчу практику. Насамперед ідеться про судову практику. Адже наявні численні проблеми розмежування адміністративних та приватно-правових спорів, зокрема: господарських, цивільних, земельних тощо. Наприклад, чи можна ідентифікувати правовідносини між публічною адміністрацією та приватною особою – суб'єктом господарювання як приватно-правові лише на підставі того, що там бере участь суб'єкт господарювання? Інший приклад, чи можна розглядати відносини з приводу набуття меблів для функціонування місцевої державної адміністрації як публічно-правові лише через те, що їхньою стороною є суб'єкт

публічної адміністрації? Є й інші подібні випадки, у яких необхідно з'ясувати природу правовідносин для правильного застосування норм права. У країнах ЄС, таких як Німеччина, Швейцарія, Австрія та ін., існують перелічені вище теорії розмежування публічного та приватного права, які застосовуються як окремо, так і у поєднанні з метою ідентифікації публічно-правових або приватно-правових відносин.

На жаль, юридична наука України, хоча й визнає поділ права на публічне та приватне, однак фактично нехтує цією ідеєю на користь запропонованої за радянської доби концепції визначення меж галузі права на підставі предмета та методу правового регулювання. Можна сказати навіть більше – окремі відомі вітчизняні дослідники фактично оспорюють доцільність поділу права на приватне та публічне. Так, Н.М. Крестовська зазначає: «При всій важливості та принциповості поділу права на приватне і публічне, критерії такого поділу неоднозначні, а межі досить умовні і розмиті, отже, можуть виникати комбінації публічно-правового та приватноправового елементів, змішані публічно-правові та приватно-правові інститути» (Krestovska, Matvuyeva, 2008). Ми не можемо погодитися з такою науковою позицією вченої, адже у своїх дослідженнях вона зупинилася лише на «теорії інтересу» як критерію у розмежуванні публічного та приватного права. Звичайно, однієї цієї теорії не досить, аби досконало розмежувати публічне та приватне право. Саме тому у європейській юридичній науці з'явилися й інші теорії, які додатково застосовуються для з'ясування правової природи правовідносин, які регулюються нормами права. Про них ми згадували раніше. Інша справа, що такі теорії маловідомі у вітчизняній юридичній науці. Чи не єдині джерела, у яких вони згадуються, це окремі підручники, присвячені опрацюванню Загального адміністративного права (наприклад, *Zahalne administratyvne*, 2015, Melnyk, 2018) та дисертаційні дослідження адміністративно-правового спрямування (наприклад, Petrov, 2012; Melnyk, 2010; Morhunov, 2012; Kravchenko, 2019). У решті наукової літератури, особливо галузевого спрямування, про поділ права на публічне та приватне взагалі не згадується. Показовим у цьому відношенні є положення підручника із земельного права України, де предмет його правового утворення визначається таким чином: «У загальній теорії права прийнято вважати, що для виділення галузі права необхідна наявність особливого предмета та специфічного методу правового регулювання... Таким чином, пропонуємо визначити земельне право як галузь права, як систему правових норм, що регулюють відносини, пов'язані із використанням, охороною та відтворенням землі як частини земної поверхні із простором над та під нею, необхідним для її цільового використання (у тому числі будівництва), включаючи розташований у межах цього простору ґрунтовий покрив» (Miroshnuchenko, 2011). Звісно, у теорії права досі говорять про вироблені радянською наукою критерії розмежування галузей права. Однак як бути з теорією поділу права на публічне та приватне? Земельне право – це

публічно-правова чи приватно-правова галузь права? Якщо звернутися до системи земельного права (Miroshnuchenko, 2011), то ми побачимо там як приватно-правові, так і публічно-правові утворення. Наприклад, право приватної власності на землю – це інститут приватного права, а інститут плати за землю – це інститут публічного права. Із цього прикладу видно, що йдеться про так звані «комплексні» галузі права, існування яких оспорювалося із самого моменту обґрунтування їхнього існування. Показовою у цьому відношенні є наукова позиція С.М. Братуся, який ще у 1963 році з цього приводу зазначав, що «... комплексних галузей права не існує, бо кожна галузь права відповідає певному виду суспільних відносин, а тому можна говорити лише про комплексні нормативні акти, комплексну систематизацію нормативного матеріалу й комплексні правові навчальні дисципліни або навіть про комплексні юридичні науки» (Bratus, 1963). Таким чином, земельне право, аграрне право, екологічне право, господарське право та інші «комплексні» галузі права є юридичними науками, навчальними дисциплінами, однак у жодному разі не галузями права.

Отже, якщо зробити певний проміжний висновок, то виокремлення правових утворень у межах системи права може здійснюватися лише за умови дотримання поділу права на публічне та приватне. На наш погляд, це перший та визначальний критерій, який має враховуватися у разі виокремлення галузей права, підгалузей права та правових інститутів.

Додатковою вимогою, якої також необхідно обов'язково дотримуватися у разі виокремлення галузей права, є те, що галузі права не можуть утворюватися за рахунок норм інших галузей права. Ця теза ніби не потребує додаткового обґрунтування. Однак якщо подивитися на низку «комплексних» галузей права, то можна побачити те, що до їх системи включаються норми інших галузей права. Типовим прикладом є наявний у вітчизняній літературі підхід до розуміння предмета господарського права. Так, на думку С.М. Братуся, Р.О. Халфіної, Г.К. Матвеева, Я.М. Шевченка, А.С. Довгерта, господарське право не є самостійною галуззю права, а є простим поєднанням цивільно-правових та адміністративно-правових норм, що діють у сфері господарювання (Vinnyuk, 2004). Отже, як видно із наведеного прикладу, існування цього правового утворення забезпечується нормами інших галузей права, зокрема, нормами адміністративного права. Очевидно, що формування галузей права через «відривання» правових утворень від інших галузей права є неприпустимим.

3. Система адміністративного права як галузі права

Зважаючи на наведені вище критерії, ми пропонуємо подивитися на природу правових норм, які є правовою основою формування та реалізації економічної функції Української держави. На наш погляд, вони регулюються окремою галуззю Особливого адміністративного права, якою є адміністративно-господарське право.

Варто відзначити, що виокремлення цієї галузі Особливого адміністративного права стало можливим завдяки ґрунтовному реформуванню адміністративного права як фундаментальної галузі публічного права. Одним із центральних здобутків цієї реформи є виокремлення у межах системи цієї галузі публічного права Загального та Особливого адміністративного права. Запровадження такого підходу має на меті ідейне наближення адміністративного права України до адміністративного права, яке сформувалося у країнах-членах ЄС. Адже цілком природним явищем для адміністративного права Німеччини, Швейцарії, Австрії та інших країн Європи є його поділ на *Allgemeines Verwaltungsrecht* (Загальне адміністративне право) (наприклад, Peine, 2004; Detterbeck, 2020; Tschannen, Zimmerli, 2005) та *Besonderes Verwaltungsrecht* (Особливе адміністративне право) (Schmidt-Aßmann, 2005; Külpmann, 2011). Запровадження в Україні подібного підходу до системи адміністративного права є необхідною умовою входження її у європейський адміністративний простір, який сформований на базі адміністративного права країн, що утворили Європейський Союз, взявши від нього найбільш важливі ідеї, насамперед для захисту та гарантування прав, свобод та законних інтересів приватних осіб, елементи (Melnyk, 2010).

4. Адміністративно-господарське право та його структура

Хотілося б окремо звернути увагу на те, що адміністративно-господарське право було предметом фундаментального дослідження Є.В. Петрова (Petrov, 2012). Ми цілковито підтримуємо наукову позицію вченого щодо розуміння меж цієї галузі Особливого адміністративного права. Так, дослідник зазначає, що адміністративно-господарське право – це сукупність правових норм, які регулюють відносини, що складаються між публічною адміністрацією та суб'єктами господарювання щодо виконання публічною адміністрацією покладених на неї законодавством обов'язків (функцій) (Petrov, 2012).

Маємо відзначити те, що подібні галузі Особливого адміністративного права виокремлюються німецькими, австрійськими та швейцарськими дослідниками. Адже неодмінною складовою частиною Особливого адміністративного права цих країн-членів ЄС є *Wirtschaftsverwaltungsrecht* (господарсько-адміністративне право) (наприклад, Schmidt-Aßmann, 2005; Külpmann, 2011).

На наш погляд, виокремлення адміністративно-господарського права як галузі Особливого адміністративного права є об'єктивно необхідним кроком. На жаль, цей крок роблять не всі вітчизняні дослідники. Є низка дисертаційних досліджень (Крукун, 2019), підручників (наприклад, Berlach, 2005; Bashtannyk, 2018), наукових статей (Тронко, 2017), де констатується факт того, що відносини з приводу формування та реалізації економічної функції держави, зумовленої нею державної економічної політики України, є об'єктом регулювання норм адміністративного права. Однак далі констатації цього факту дослідники не йдуть. Вони досконало розглядають питання про регулювання та/або управління державою економічною системою України (наприклад, Крукун, 2019;

Verlach, 2005; Bashtannyk, 2018). Проте свідомо чи несвідомо відмовляють адміністративному праву у системності. Інакше кажучи, якщо наявні норми адміністративного права, які регулюють відносини з приводу формування та здійснення економічної функції держави, то вони, зважаючи на системну природу самого права та його галузей, повинні посісти відповідне місце на рівні підгалузей права та правових інститутів. Таким чином, виокремлення адміністративно-господарського права є важливим кроком на шляху пізнання системи адміністративного права як галузі права, конкретизації місця норм, які регулюють правовідносини з приводу формування та реалізації економічної функції держави у системі права України.

Як і будь-яка галузь права, адміністративно-господарське право складається з дрібніших правових утворень, які формуються у межах його системи. Ми поділяємо наукову позицію Є.В. Петрова стосовно того, що адміністративно-господарське право є дворівневим утворенням, яке складається з норм адміністративно-господарського права та утворених з них інститутів цієї галузі Особливого адміністративного права (Petrov, 2012). Ми також поділяємо наведений ученим перелік інститутів адміністративно-господарського права (Petrov, 2012). Разом із тим ретельний аналіз законодавства України дозволяє розширити перелік інститутів цієї галузі Особливого адміністративного права. Якщо певним чином узагальнити попередні напрацювання та наші пропозиції щодо нових інститутів адміністративно-господарського права, то система інститутів цієї галузі права буде мати такий вигляд:

- інститут правового статусу суб'єктів адміністративно-господарських відносин (Petrov, 2012);
- інститут прогнозування та планування економічного розвитку України;
- інститут захисту прав суб'єктів господарювання та споживачів;
- інститут державної реєстрації та зняття з державної реєстрації суб'єктів господарювання (Petrov, 2012);
- інститут антимонопольного регулювання (Petrov, 2012);
- інститут державного замовлення (Petrov, 2012);
- інститут державного завдання (Petrov, 2012);
- інститут ліцензування (Petrov, 2012);
- інститут патентування і квотування (Petrov, 2012);
- інститут технічного регулювання;
- інститут застосування нормативів і лімітів (Petrov, 2012);
- інститут регулювання цін та тарифів (Petrov, 2012);
- інститут надання інвестиційних, податкових та інших пільг (Petrov, 2012);
- інститут надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій (Petrov, 2012);
- інститут контрольних заходів (Petrov, 2012);
- інститут державного сприяння торгово-промисловим палатам;
- інститут управління господарською діяльністю у державному секторі економіки.

Як видно із запропонованої структури адміністративно-господарського права, його правові інститути регулюють основні напрями публічного адміністрування економічної системи України.

5. Висновки

Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки:

1. Публічне адміністрування економічної функції Української держави є об'єктом правового регулювання адміністративно-господарського права як галузі Особливого адміністративного права.

2. Виокремлення цієї галузі Особливого адміністративного права є логічним наслідком: а) застосування теорії поділу права на публічне та приватне до правовідносин, які виникають з приводу формування та реалізації економічної функції Української держави; б) ґрунтовного реформування системи адміністративного права України, яке передбачає виокремлення в межах Особливого адміністративного права нових галузей права; в) наближення України до європейського адміністративного простору, що передбачає приведення національної системи права у відповідність до правової системи ЄС.

3. Адміністративно-господарське право, як і будь-яка галузь права, складається з дрібніших правових утворень, які сформувалися у її межах. Базовим рівнем цієї галузі Особливого адміністративного права є норми адміністративно-господарського права, які об'єднуються у відповідні правові інститути. Ми пропонуємо розширити перелік інститутів адміністративно-господарського права за рахунок нових інститутів: а) інституту прогнозування та планування економічного розвитку України; б) інституту захисту прав суб'єктів господарювання та споживачів; в) інституту державного сприяння торгово-промисловим палатам; г) інституту управління господарською діяльністю у державному секторі економіки.

Список використаних джерел:

1. Stober R. Allgemeines Wirtschaftsverwaltungsrecht : Grundlagen des deutschen, europäischen und internationalen öffentlichen Wirtschaftsrechts. 2011. S. 2.
2. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Мельник Р.С. Система адміністративного права України : монографія. Харків : Вид-во Харків. нац. ун-ту внутр. справ, 2010. 398 с.
4. Мельник Р.С. Система вітчизняного адміністративного права та євроінтеграція України: до питання пошуку взаємозв'язку. *Право України*. 2010. № 8. С. 116–122.
5. Загальне адміністративне право : підручник / Гриценко І.С., Мельник Р.С., Пухтецька А.А. та інші ; за заг. ред. І.С. Гриценка. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.
6. Peine F.-J. Allgemeines Verwaltungsrecht. 7. Aufl. Heidelberg, 2004. 360 s.
7. Detterbeck S. Allgemeines Verwaltungsrecht mit Verwaltungsprozessrecht 18. Aufl. München, C.H. Bech, 2020. 721 s.
8. Schmidt-Aßmann. E. Besonderes Verwaltungsrecht, 13. Aufl., Berlin, 2005. 924 s.
9. Külpmann C. Besonderes Verwaltungsrecht im Assessorexamen, München, C.H. Bech, 2011. 269 s.

10. Петров Є.В. Адміністративно-господарське право як підгалузь адміністративного права України : дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2012. 415 с.
11. Мураховська Т.Є. Формування нових галузей у системі права України : дис. ... канд. юрид. наук, Харків, 2011. 233 с.
12. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник / Пер. з рос. Харків : Консум, 2001. 656 с.
13. Котюк В.О. Загальна теорія держави і права : навчальний посібник. Київ : Атіка, 2005. 592 с.
14. Теорія держави і права: елементарний курс / Н.М. Крестовська, Л.Г. Матвєєва. Харків : Одиссей, 2008. 442 с.
15. Миколенко О.І. Чи існують комплексні галузі права? *Правова держава* : зб. наук. ст. Ін-ту держави і права ім. В.М. Корецького. Одеса, 2002. № 6. С. 203–206.
16. Tschannen P., Zimmerli U. Allgemeines Verwaltungsrecht. Stämpfli AG, Bern, 2005. 732 s.
17. Мельник Р.С. Загальне адміністративне право в питаннях і відповідях : навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 308 с.
18. Мельник Р.С., Мосьондз С.О. Адміністративне право України (у схемах та коментарях) : навчальний посібник. / за ред. Р.С. Мельника. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 344 с.
19. Мельник Р.С. Система адміністративного права України: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2010. 415 с.
20. Моргунов О.А. Адміністративно-спортивне право як підгалузь адміністративного права України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2012. 207 с.
21. Кравченко М.Г. Управління побутовими відходами в Україні: адміністративно-правовий аспект : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 575 с.
22. Мірошніченко А.М. Земельне право України : підручник. 2-ге видання, допов. і перероб. Київ : Алерга; ЦУЛ, 2011. 678 с.
23. Братусь С.Н. Предмет и система гражданского права. Москва : Государственное издательство юридической литературы. 1963. 197 с.
24. Вінник О.М. Господарське право : курс лекцій. Київ : Атіка, 2004. 624 с.
25. Крикун В.Б. Адміністративно-правове регулювання економіки України в кризових умовах : дис. ... д-ра юрид. наук. Одеса, 2019. 463 с.
26. Берлач А.І. Адміністративне право України : навчальний посібник для дистанційного навчання. Київ : Ун-т «Україна», 2005. 472 с.
27. Баштанник В.В. Адміністративне право : навчальний посібник / В.В. Баштанник, І.Д. Шумляєва. 2-е вид., переробл. і доповн. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. 200 с.
28. Тронько О. Адміністративно-правове регулювання економіки. *Адміністративне право і процес*. 2017. № 5. С. 124–127.

References:

1. Stober, R. (2011). Allgemeines Wirtschaftsverwaltungsrecht: Grundlagen des deutschen, europäischen und internationalen öffentlichen Wirtschaftsrechts. S. 2 [in German].
2. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [Information of the Verkhovna Rada of Ukraine], 1996. № 30. St. 141 [in Ukrainian].
3. Mel'nyk, R.S. (2010). Systema administratyvnoho prava Ukrainy [System of administrative law of Ukraine]. Kharkiv: Vyd-vo Kharkiv. nats. un-tu vnutr. sprav [in Ukrainian].
4. Mel'nyk, R.S. (2010) Systema vitchyznyanoho administratyvnoho prava ta yevrointehratsiya Ukrainy: do pytannya poshuku vzayemozv'yazku [The system of domestic administrative law and European integration of Ukraine: to the question of finding a relationship]. Pravo Ukrainy [Law of Ukraine]. (8), 116–122 [in Ukrainian].

5. Zahal'ne administratyvne parvo (2015). [General administrative law]. Kyiv, Yurinkom Inter [in Ukrainian].
6. Peine, F.-J. (2004) Allgemeines Verwaltungsrecht. 7. Aufl. Heidelberg [n German].
7. Detterbeck, S. (2020). Allgemeines Verwaltungsrecht mit Verwaltungsprozessrecht 18. Aufl. München [n German].
8. Schmidt-Aßmann. E. (2005). Besonderes Verwaltungsrecht, 13. Aufl., Berlin [n German].
9. Külpmann C. (2011). Besonderes Verwaltungsrecht im Assessorexamen, München, C.H. Bech [n German].
10. Petrov, Ye.V. (2012). Administratyvno-hospodars'ke pravoyakpidhaluz' administratyvnoho prava Ukrayiny [Administrative-economic law as a sub-branch of administrative law of Ukraine]: dys. ... d-ra yuryd. nauk [dis. ... Dr. Jurid. Science], Kharkiv [in Ukrainian].
11. Murakhovs'ka T.Ye. (2011). Formuvannya novykh haluzey v systemi prava Ukrayiny [Formation of new branches in the legal system of Ukraine]: dys. ... kand. yuryd. nauk [dis. ... Cand. jurid. Science], Kharkiv [in Ukrainian].
12. Skakun, O.F. (2001). Teoriya derzhavy i prava: pidruchnyk [Theory of State and Law: textbook] Kharkiv: Konsum [in Ukrainian].
13. Kotyuk, V.O. (2005). Zahal'na teoriya derzhavy i prava: navchal'nyy posibnyk [General theory of state and law: textbook]. Kyiv, Atika [in Ukrainian].
14. Krestovs'ka N.M., Matvyeyeva L.H. (2008). Teoriya derzhavy i prava: elementarnyy kurs [Theory of State and Law: Elementary Course], Kharkiv: Odissey [in Ukrainian].
15. Mykolenko O.I. (2002) Chy isnuyut' kompleksni haluzi prava? [Are there complex areas of law?]. Pravova derzhava: zb. nauk. st. In-tu derzhavy i prava im. V.M. Korets'koho [Rule of law: Coll. Science. Art. Institute of State and Law. V.M. Koretsky]. Odesa (6). 203–206 [in Ukrainian].
16. Tschannen, P., Zimmerli, U. (2005). Allgemeines Verwaltungsrecht. Stämpfli AG. Bern [in German].
17. Mel'nyk R.S. (2018). Zahal'ne administratyvne pravo v pytannakh i vidpovidyakh: navchal'nyy posibnyk [General administrative law in questions and answers: textbook.] Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
18. Mel'nyk, R.S., Mos'ondz, S.O. (2017). Administratyvne pravo Ukrayiny (u skhemakh ta komentaryakh): navchal'nyy posibnyk [Administrative law of Ukraine (in schemes and comments): textbook] Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
19. Mel'nyk, R.S. (2010) Systema administratyvnoho prava Ukrayiny [System of administrative law of Ukraine]: dys. ... d-ra yuryd. nauk [dis. ... Dr. Jurid. Science]. Khark. nats. un-t vnutr. sprav [Hark. nat. University of Internal Affairs]. Kharkiv [in Ukrainian].
20. Morhunov, O.A. (2012) Administratyvno-sportyvne pravo yak pidhaluz' administratyvno prava Ukrayiny [Administrative and sports law as a sub-branch of administrative law of Ukraine] dys. ... kand. yuryd. nauk [dis. ... Cand. jurid. Sciences]. Zaporiz'kyy natsional'nyy universytet [Zaporizhzhya National University] Zaporizhzhya [in Ukrainian].
21. Kravchenko, M.H. (2019). Upravlinnya pobutovymy vidkhodamy v Ukraini: admnistratyvno-pravoviy aspekt [Household waste management in Ukraine: administrative and legal aspect] dys. ... d-ra yuryd. nauk. [dis. ... Dr. Jurid. Science]. Kyiv [in Ukrainian].
22. Miroshnychenko, A.M. (2011). Zemel'ne pravo Ukrayiny: pidruchnyk [Land Law of Ukraine: Textbook. Kyiv: Alerta; TSUL [in Ukrainian].
23. Bratus' S.N. (1963). Predmet i sistema grazhdanskogo prava Moskva [Subject and system of civil law Moscow]. Gosudarstvennoye izdatel'stvo yuridicheskoy literatury [State Publishing House of Legal Literature] [in Russian].
24. Vinnyk, O.M. (2004). Hospodars'ke pravo: kurs lektsiy [Economic law: a course of lectures]. Kyiv: Atika [in Ukrainian].

25. Krykun, V.B. (2019). Administratyvno-pravove rehulyuvannya ekonomiky Ukrainy v kryzovykh umovakh [Administrative and legal regulation of the economy of Ukraine in crisis conditions] dys. ... d-ra yuryd. nauk. [dis. ... Dr. Jurid. Science]. Odesa [in Ukrainian].

26. Berlach, A.I. (2005). Administratyvne pravo Ukrainy: navchal'nyy posibnyk [Administrative law of Ukraine: Textbook] Kyiv: Un-t "Ukrayina" [in Ukrainian].

27. Bashtannyk, V.V. (2018). Administratyvne pravo: navchal'nyy posibnyk [Administrative law: textbook]. Dnipro: DRIDU NADU [in Ukrainian].

28. Tron'ko O. (2017). Administratyvno-pravove rehulyuvannya ekonomiky [Administrative and legal regulation of the economy]. Administratyvne pravo i protses [Administrative law and process] (5). 124–127 [in Ukrainian].

ADMINISTRATIVE AND COMMERCIAL LAW AS A LEGAL BASIS FOR THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF THE ECONOMIC FUNCTION OF THE UKRAINIAN STATE

Zhanna Bernatska,

Postgraduate Student at the Department of the Official and Medical Law
Institute of Law
of Taras Shevchenko National University of Kyiv

orcid.org/0000-0002-4460-8902

j.o.kornilova@ukr.net

The article is focused on clarifying the place of law norms, which are the basis for the formation and implementation of the economic function of the Ukrainian state within the legal system of Ukraine. The research is based on an in-depth analysis of national and foreign legal literature, primarily German one, focused on the system of law, the grounds for the division of law into public and private, the system of administrative law as the branch of law, administrative and commercial law as the branch of Special Administrative Law.

The purpose of the article is to substantiate the idea that administrative and commercial law is the basis for the formation and implementation of the economic function of the Ukrainian state. The author has separately studied internal structure of this branch of Special Administrative Law in order to single out new legal entities within its boundaries.

System of methods. Generally scientific, special and legal techniques and methods of cognition have been used during the research. The historical method of cognition has been used while studying the history of the formation of views on the division of law into public and private. The formal and logical method has been used while classifying the criteria for dividing the law into public and private. The system and functional method has been used while studying the nature of the legal system and the structure of administrative law as the branch of law. The comparative method has been used to clarify approaches to understanding the system of administrative law in Ukraine and Germany.

Results. *The use of the specified methods of scientific cognition made it possible: to state the existence of the universally recognized theory of the division of law into public and private; to substantiate the need for strict adherence to this theory of the division of law while separating legal entities within those subsystems of law (branches of law, sub-branches of law and legal institutions); to emphasize the need to bring the system of administrative law in line with European counterparts, which provide its inevitable division into General and Special Administrative Law;*

to single out new branches of law within the framework of Special Administrative Law, taking into account the functional activities of public administration, as well as administrative and legal guaranteeing of the rights of individuals in the field of public administration.

Conclusions. The conducted research allowed us to conclude that the formation and implementation of the economic function of the Ukrainian state is guaranteed by administrative and commercial law.

The separation of this branch of Special Administrative Law is a logical consequence of: a) the application of the theory of law division into public and private to legal relations arising from the formation and implementation of the economic function of the Ukrainian state; b) thorough reform of the system of administrative law of Ukraine, which provides the separation of new branches of law within the Special Administrative Law; c) approximation of Ukraine to the European administrative space, which stipulates bringing the national legal system in line with the EU legal system.

Administrative and commercial law, like any branch of law, consists of small legal entities that have been formed within its boundaries. We offer to expand the list of institutions of administrative and commercial law based on new institutions: a) the institution of forecasting and planning of economic development of Ukraine; b) the institution of protecting the rights of business entities and consumers; c) the institution of state assistance to chambers of commerce and industry; d) the institution of management of economic activity within public sector of the economy.

Key words: economic function of the state, criteria for the division of the legal system, administrative law, General Administrative Law, Special Administrative Law, legal institutions.